

Modeltilladelse for etablering

Kontor/afdeling

Havvind

Dato

19 nov. 2024

Information til Bygherre

Dette dokument indeholder et udkast til etableringstilladelse for de kommende danske havvindmølleparker. Dokumentet indeholder desuden vejledende oplysninger om bl.a. krav til indholdet af en ansøgning om etableringstilladelse, samt information omkring den efterfølgende proces frem mod ansøgning om elproduktionstilladelse.

I. Generelt om modeltilladelsen.....	2
II. Proces og forudsætninger for udstedelse af etableringstilladelse.....	3
III. Konkret indhold af ansøgning om etableringstilladelse	3
IV. Forudsætninger for udstedelse af efterfølgende elproduktionstilladelse	3

[MODEL]TILLADELSE TIL ETABLERING AF [XX] HAVVINDMØLLEPARK

1. Energistyrelsens afgørelse om tilladelse til etablering	4
2. Baggrund og retsgrundlag for afgørelsen	4
3. Projektbeskrivelse.....	5
4. Begrundelse for afgørelse	5
5. Vilkår for etableringstilladelsen	5
Generelt	5
Vilkår ifm. etablering og drift af anlæg	7
Undervandsstøj	7
Anden støj.....	10
Øvrige hensyn til natur og miljø.....	11
Miljøovervågning.....	12
Natur- og miljøfremmende tiltag [kun for Hesselø, jf. politisk aftale].....	12
QHSE og beredskab.....	13
Certificering og vedligehold	13
Vilkår ifm. nedtagelse og afvikling af anlægget	14
Energistyrelsens tilsyn	16
6. Øvrige tilladelser, varsling og kontakt med andre myndigheder	19
6.1 Tidlig dialog og krav fra slots- og kulturstyrelsen	19
6.2 Tidlig dialog og krav fra forsvaret	19
6.3 Øvrige tilladelser	20
6.4 Udformning af fundamenter og tårne.....	20
6.5 Afmærkning	21
6.6 Krav og procedurer ifm. anlægsarbejdet	23
Generel sejlads	23
Kabler.....	24
UXOer.....	25
Kulturarv.....	26
6.7 Relevante tilsynsmyndigheder	27
7. Overdragelse af tilladelsen.....	28
8. Overholdelse af tilladelsens vilkår	28
9. Offentliggørelse og klageadgang	29

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700

E: ens@ens.dk

www.ens.dk

I. Generelt om modeltilladelsen

Energistyrelsen har udarbejdet dokumentet for at øge gennemsigtigheden og optimere de administrative processer, således at Bygherre tidligt kan orientere sig i processen frem mod udstedelse af etableringstilladelse samt mulige krav, som kan følge heraf.

Der gøres opmærksom på, at modeltilladelsen er et udkast til etableringstilladelsen, og at Energistyrelsen således til enhver tid kan justere eller tilføje vilkår heri, som vil kunne gælde for en endelig tilladelse. I en endelig tilladelse vil der desuden typisk fremgå en række vilkår, som indsættes grundet udformningen af det konkrete projekt - og som ofte udspringer af projektets miljøkonsekvensvurdering (som ligger til grund for udstedelsen af en etableringstilladelse). For at skabe mest mulig gennemsigtighed omkring mulige projektspecifikke vilkår, er der i denne modeltilladelse indsat "eksempler på vilkår" (markeret med kursiv), som altså kan forekomme i en endelig etableringstilladelse.

Energistyrelsen tager forbehold for, at der kan være regler og krav mv. i henhold til anden lovgivning, som Bygherre er forpligtet til at overholde, men som ikke fremgår af nærværende modeltilladelse. Det bemærkes i den sammenhæng, at der til alle tider kan forekomme ændringer i de gældende regler, og/eller at krav fra myndigheder kan ændre sig. Bygherre skal derfor være opmærksom på, at det er Bygherres eget ansvar at sikre overholdelse af den til enhver tid gældende lovgivning og retningslinjer fra myndighederne.

Det er Bygherres eget ansvar at holde sig opdateret på gældende ret og sikre, at der indhentes nødvendige tilladelser, godkendelser mv., hos øvrige relevante myndigheder. Omkostninger, som følger af overholdelsen af vilkår i etableringstilladelsen eller lovgivning i øvrigt, er Energistyrelsen uvedkommende. Derudover gælder, som følge af VE-lovens 58 og Bekendtgørelse nr. 773 af 1. juli 2024 om gebyrer for behandling af sager om vedvarende energianlæg, at Energistyrelsen opkræver gebyr for de omkostninger, som er forbundet med Energistyrelsens myndighedsbehandling og tilsyn. Desuden vil udgifter til bl.a. nødvendig ekstern rådgivning og rejseomkostninger i forbindelse med konkrete sager, være refusionsberettigede udgifter og pålægges indehaveren af tilladelsen. Det er således ikke blot medarbejderes timeforbrug, der er refusionsberettiget.

II. Proces og forudsætninger for udstedelse af etableringstilladelse

Forud for ansøgning om etableringstilladelse vil projektet skulle undergå en miljøvurdering af projektets indvirkning på miljøet.

Miljøvurderingsrapporten skal, når den er udarbejdet, gennemgås af Energistyrelsen, som vurderer hvorvidt rapporten lever op til de indholdsmæssige og kvalitetsmæssige krav miljøvurderingsloven. Hvis rapporten opfylder kravene kan rapporten samt udkastet til afgørelse om etableringstilladelse sendes i offentlig høring.

Det er en forudsætning for udstedelse af en etableringstilladelse, at Bygherre har opfyldt de i forundersøgelsestilladelsen anførte vilkår.

III. Konkret indhold af ansøgning om etableringstilladelse

Ansøgningen om etableringstilladelse skal bl.a. angive Bygherres valg af scenarie (såfremt der i miljøkonsekvensrapporten er beskrevet flere mulige scenarier for fx møllestørrelser, opstillingsmønstre, fundamenttyper). Dertil skal ansøgningen beskrive ansøgers tekniske og finansielle kapacitet.

Vær opmærksom på, at de geografiske koordinater for projektområdet skal angives i grader og decimal minutter (XX° XX.XXXX' N, XX° XX.XXXX' E) i datum WGS 84. Møllepositioner skal desuden leveres som shape-filer til GIS-system.

IV. Forudsætninger for udstedelse af efterfølgende elproduktionstilladelse

Før elproduktionsanlægget kan tages i drift, skal Bygherre ansøge om tilladelse til elproduktion efter VE-lovens § 29. Det er en forudsætning for at opnå tilladelsen efter § 29, at Bygherre kan dokumentere i en redegørelse, at vilkårene i etableringstilladelsen er opfyldt. Redegørelsen skal forelægges Energistyrelsen i forbindelse med ansøgningen om tilladelsen. Som en del af ansøgningen til Energistyrelsen om el-produktionstilladelse, skal Bygherre dertil beskrive, hvorledes vedligeholdelsen og servicering af havvindmølleparken vil blive udført.

Ansøgning om elproduktionstilladelse kan tidligst ske, når anlægsarbejdet er påbegyndt. For at sikre, at en eventuel elproduktionstilladelse vil kunne udstedes, når anlægget står klar til idriftsættelse, bør ansøgning om elproduktion indsendes senest 4 måneder før den planlagte levering af første kWh fra den første mølle.

Til **[ANSØGER]**

Kontor/afdeling
Havvind

Dato
DD-MM-YYYY

[MODEL]TILLADELSE TIL ETABLERING AF [XX] HAVVINDMØLLEPARK

1. Energistyrelsens afgørelse om tilladelse til etablering

Energistyrelsen meddeler hermed **[FULDE JURIDISKE SELSKABSNAVN]** tilladelse til etablering af elproduktionsanlægget **[XX Havvindmøllepark]** med tilhørende internt ledningsanlæg (hvilket inkluderer ilandføringskabel og transformerplatform), på søterritoriet og i den eksklusive økonomiske zone.

Bygherre har med nærværende tilladelse ret til at igangsætte anlægsarbejdet på havet i henhold til § 25 i VE-loven under hensyn til de i tilladelsen anførte vilkår, samt projektbeskrivelsen og rammerne beskrevet i miljøkonsekvensrapporten samt Bygherres ansøgning.

Det skal bemærkes, at det følger af VVM-reglerne, at nærværende tilladelse ikke må udnyttes, førend VVM-processen er gennemført for det samlede projekt, og der således også foreligger en afgørelse efter VVM-reglerne. For så vidt angår den del af anlægget, der er beliggende på land, henvises til plangrundlaget herfor og til den VVM-tilladelsen, som skal udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV).

2. Baggrund og retsgrundlag for afgørelsen

Nærværende tilladelse efter VE-lovens § 25 erstatter tilladelse efter miljøvurderingslovens¹ § 25, jf. § 10, nr. 3 i bekendtgørelse om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter².

Afgørelsen er truffet efter Bygherres indgåelse af koncessionsaftale med Energistyrelsen om at etablere **[XX]** Havvindmøllepark, og på baggrund af Bygherres ansøgning om etableringstilladelse af **[DATO]**, miljøkonsekvensrapport for **[XX]** Havvindmøllepark af **[DATO]** med tilhørende bilag samt hensyn til resultaterne af den gennemførte strategiske miljøvurdering (SMV) i miljøkonsekvensrapporten.

¹ Lovbekendtgørelse om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), LBKG nr. 4 af 3. januar 2023 med senere ændringer.

² Bekendtgørelse om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter, BKG nr. 806 af 14. juni 2023 med senere ændringer.

I grundlaget for afgørelsen indgår ydermere de foranstaltninger, som er beskrevet i miljøkonsekvensrapporten som en integreret del af projektet, og som har til hensigt at mindske projektets forventede påvirkninger.

Afgørelsen træffes ligeledes på baggrund af Energistyrelsens udtalelse om afgrænsning af miljøkonsekvensrapporten og høringssvar fra offentligheden, berørte myndigheder og nabolande, som er modtaget som en del af de lovpligtige høringer herunder høring efter Espoo-konventionen.

Endeligt træffes afgørelsen også på baggrund af Energistyrelsens vurdering af, at Bygherre besidder den fornødne finansielle og tekniske kapacitet for etableringen af projektet jf. VE-lovens § 25 stk. 2.

3. Projektbeskrivelse

Bygherre har ansøgt om følgende:

[BESKRIVELSE AF DE KONKRETE AKTIVITETER INDSÆTTES].

4. Begrundelse for afgørelse

[KONKRETE BEGRUNDELSER FOR AFGØRELSEN INDSÆTTES]

Her vil særligt indgå energistyrelsens vurdering af og begrundelse for, at afgørelsen er i overensstemmelse med regler i miljøvurderingsloven og relevant sektorlovgivning, f.eks. habitatregler, vandplanlægning og Danmarks havstrategi]

5. Vilkår for etableringstilladelsen

Generelt

- 5.1 Projektet må ikke etableres uden for det af koncessionsaftalens omfattede område. [Indsæt henvisning til bilag med kort over koncessionsområde] med efterfølgende ændringer]
- 5.2 Projektet skal etableres i overensstemmelse med miljøkonsekvensrapporten af [dato], ansøgning om etableringstilladelse af den [dato] samt vilkår stillet i nærværende tilladelse.
- 5.3 Bygherre må ikke uden Energistyrelsens tilladelse foretage væsentlige ændringer eller udvide bestående anlæg, efter at nærværende tilladelse er

meddelt, jf. VE-lovens § 25, stk. 1. Ved ændringer eller udvidelse af anlægget – uanset om anlægget er opført endnu eller ej – skal de til enhver tid gældende regler for miljøvurdering af konkrete projekter (VVM) følges. Ændringer eller udvidelser, der ikke er indeholdt i projektets miljøkonsekvensrapport og dermed ikke er omfattet af nærværende tilladelse, og som kan have væsentlig skadelige indvirkninger på miljøet, må ikke igangsættes uden tilladelse fra Energistyrelsen.

- 5.4 Energistyrelsen forbeholder sig ret til at kræve sikkerhedsmæssigt rimeligt begrundede ændringer af anlæggene forud for anlægsarbejdets påbegyndelse.
- 5.5 Efter påbud af de danske myndigheder, skal Bygherre tillade installation og drift af statsejet udstyr på anlægget, f.eks., men ikke begrænset til, udstyr til brug for miljøovervågning. Enhver omkostning relateret til indkøb, installation og drift af sådan udstyr, vil som udgangspunkt blive betalt af den relevante danske myndighed.
- 5.6 Såfremt det af tilladelsen omfattede område (eller arealer inden for dette) ikke omfattes af – eller unddrages – dansk højhedsret i medfør af folkeretlige regler (herunder ved mellemfolkelig overenskomst), skal Bygherre respektere enhver heraf følgende indskrænkning af området, uden at der i den anledning kan rejses krav mod Energistyrelsen eller den danske stat i øvrigt.
- 5.7 Tilladelsen medfører ikke indskrænkninger i statens højhedsret over søterritoriet eller statens eneret over den eksklusive økonomiske zone. Tilladelsen er således ikke til hinder for, at der inden for det af tilladelsen omfattede område kan tillades andre end Bygherre at gennemføre andre former for aktiviteter, end de i nærværende tilladelse omfattede. Energistyrelsen vil i den forbindelse påse, at sådanne eventuelle aktiviteter ikke er til væsentlig gene for aktiviteter omfattet af nærværende tilladelse.

--- oOo ---

- 5.8 Bygherre skal til stadighed i projektets levetid råde over den fornødne tekniske og finansielle kapacitet til at etablere, drive og på sigt afvikle og nedtage elproduktionsanlægget og interne ledningsanlæg (se vilkår 5.41-5.50 om afvikling og nedtagelse).

- 5.9 Bygherre er forpligtet til at vedligeholde anlægget, således at det er i driftsmæssig god og forsvarlig stand.
- 5.10 Energistyrelsen skal løbende orienteres om væsentlige afvigelser i forhold til den tidsplan, som Bygherre har fremsendt til Energistyrelsen, i henhold til vilkår 5.51.

--- oOo ---

- 5.11 Før elproduktionsanlægget kan tages i drift med henblik på udnyttelse af vindenergien efter § 29 i VE-loven, skal Bygherre ansøge om tilladelse til elproduktion. Dette kan tidligst ske, når anlægsarbejdet er påbegyndt, og senest [4] måneder før levering af den første kWh fra den første mølle. Det er en forudsætning for at opnå tilladelsen efter § 29, at Bygherre kan dokumentere i en redegørelse, at vilkår i nærværende tilladelse er opfyldt. Redegørelsen skal forelægges Energistyrelsen i forbindelse med ansøgningen om tilladelse efter § 29 i VE-loven.
- 5.12 Såfremt kabler eller andre dele af anlægget ikke længere anvendes efter deres formål, skal disse fjernes fuldstændigt, medmindre andet godkendes af relevante myndigheder.

Vilkår ifm. etablering og drift af anlæg

Undervandsstøj

- 5.13 *[Eksempel på vilkår: Såfremt miljøvurderingen viser skadelige påvirkninger på marine pattedyr kan der stilles vilkår om yderligere støjdæmpende foranstaltninger, ud over hvad der kræves for at overholde Energistyrelsens standardretningslinjer om undervandsstøj, eks. dobbelte boblegardiner, HSD og/eller begrænsninger af anlægsperioden.]*
- 5.14 For anlægsaktiviteter, der forårsager undervandsstøj, gælder, at den artsspecifikke frekvensvægtede kumulerede SEL fra hver enkelt anlægsaktivitet ikke må overstige tærskelværdien for PTS i en afstand af 200 m. Artsspecifikke tærskelværdier forefindes i "[Guideline for underwater noise – Installation of impact or vibratory driven piles, 2023](#)" (forventes opdaterede Q1 2026).

Med det formål at beskytte marine pattedyr mod skadelige effekter af undervandsstøj gælder nedenstående standardvilkår vilkår 5.15-5.18 for undervandsstøj i forbindelse med installation af fundamenter:

- 5.15 I forbindelse med installation af fundamenter, og jf. Energistyrelsens gældende "[Guideline for underwater noise – Installation of impact or vibratory driven piles, 2023](#)" gælder at den såkaldte kumulerede artsspecifikke frekvensvægtede SEL (Sound Exposure Level) fra hver enkelte installationssekvens ikke må overstige tærskelværdien for PTS (permanent hørenedsættelse) i en afstand af mere end 200 m fra installationen. Dette krav gælder, og skal dokumenteres, for alle arter af marine pattedyr relevant for det projektspecifikke område. Der vil typisk skulle implementeres støjdæmpende foranstaltninger for at overholde PTS-kravet. Hvis en PTS-afstand på maksimalt 200 m ikke kan overholdes ved brug af støjdæmpende foranstaltninger, skal der anvendes akustiske bortskræmningsmidler (ADD). Der skal foretages en prognose for brug af ADD, hvorudfra den acceptable PTS-afstand kan beregnes. Beregning af den artsspecifikke frekvensvægtede SEL og en eventuel prognose for ADD skal udføres i henhold til Energistyrelsens "[Guideline for underwater noise – Installation of impact or vibratory driven piles, 2023](#)". Endvidere skal fremgangsmåden, både inden installation og i forbindelse med selve installationen af pælene, også følges. De nærmere bestemmelser for beregning af kumuleret SEL samt krav til støjprognostisering, kontrolmålinger, dokumentation og øvrige tekniske forhold fremgår tillige af "[Guideline for underwater noise – Installation of impact or vibratory driven piles, 2023](#)."
- 5.16 På et, af Bygherre valgt tidspunkt, dog senest 2 måneder før anlægsarbejdet påbegyndes, indgives følgende oplysninger, med omfang og indhold som beskrevet i "[Guideline for underwater noise – Installation of impact or vibratory driven piles, 2023](#)", til Energistyrelsen:
- a) *En opdateret prognose for kildestøjniveau og udbredelse af støj fra mindst 4 fundamenter. Heriblandt skal der udarbejdes prognose for de 4 fundamenter, der skal installeres først. Desuden skal der udarbejdes prognose for de 3 fundamenter, der forventes at forårsage størst støjpåvirkning.*

- b) *En prognose for støjpåvirkning fra eventuelle akustiske bortskræmningsmidler, der anvendes før, under og efter installationen af hvert fundament.*
- c) *Angivelse af de støjdæmpende foranstaltninger, der planlægges taget i anvendelse i henhold til prognose, og hvilke, der planlægges holdt i reserve i tilfælde af, at prognosen viser sig at underestimere støjen.*
- d) *Et program for kontrolmålinger i forbindelse med installationen af de prognosticerede fundamenter, herunder hvordan Bygherre vil sikre at leve op til de opstillede vilkår.*

5.17 I forbindelse med selve installationen af fundamenter skal følgende procedure anvendes:

- a) *Første installationsrunde skal omfatte mellem 4 – 8 fundamenter. I forbindelse med installation af de første fire fundamenter udføres kontrolmålinger af undervandsstøjen. Hvis støjudbredelseskstanterne er blevet valideret forinden, kan den faktiske kumulerede SEL beregnes umiddelbart i forlængelse af installationen af hvert enkelte fundament i første runde. Ellers skal støjudbredelseskstanterne valideres, og herefter skal den faktiske kumulerede SEL beregnes. Bygherre skal være i besiddelse af en kvalitetssikret værdi for den faktiske kumulerede SEL, før næste skridt kan tages. Kontrolmålinger og beregning af artsspecifikke frekvensvægtede kumulerede SEL skal følge retningslinjerne i "[Guideline for underwater noise – Installation of impact or vibratory driven piles, 2023](#)".*
- b) *Hvis den faktiske kumulerede SEL ikke overskrider tærskelværdien, kan installationsarbejdet gå videre som planlagt. Hvis den faktiske kumulerede SEL derimod overskrider tærskelværdien, så skal Bygherre søge at finde årsagerne til denne afvigelse og udføre korrigerende foranstaltninger, herunder justere på installationsmetodik. Når dette arbejde er udført, kan det næste fundament installeres. Der skal i dette tilfælde også udføres kontrolmålinger af undervandsstøj for dette fundament og så fremdeles, indtil enten tærskelværdien er overholdt eller det sidste fundament i første installationsrunde er installeret.*
- c) *Når første installationsrunde på de 4-8 fundamenter er tilendebragt, udarbejder Bygherre en detaljeret rapport til Energistyrelsen vedrørende kontrolmålinger og eventuelle justeringer af støjprognosen*

og af installationsmetodik. I det tilfælde, at Bygherre er nået frem til en installationsmetodik, der ved kontrolmåling og eventuel justering af støjprognosen kan dokumentere at overholde tærskelværdien for alle fundamenter inklusiv de fundamenter, der forventes at forårsage mest støj, kan installationsarbejdet umiddelbart gå videre til næste installationsrunde, og skal ikke afvente Energistyrelsens behandling af den indsendte rapport. I det tilfælde, at Bygherre ved kontrolmåling og støjprognose ikke kan dokumentere, at tærskelværdien overholdes, skal Bygherre bringe substantielle metoder til nedbringelse af undervandsstøjen i forslag samt udarbejde en revideret prognose i tillæg til rapporten. Forslag med forbedrede metoder til reduktion af undervandsstøj indsendes til Energistyrelsens godkendelse. Næste installationsrunde med forbedrede metoder kan først påbegyndes, når Energistyrelsens godkendelse af forslag og prognose foreligger.

- 5.18 Ved afslutningen af det samlede installationsarbejde indsendes til dokumentation en detaljeret rapport om samtlige kontrolmålinger til Energistyrelsen.
- 5.19 Senest 3 måneder før opstart af støjende anlægsarbejder, skal der indsendes en prognose for undervandsstøj til Energistyrelsens godkendelse. De pågældende anlægsarbejder kan først påbegyndes når der foreligger en godkendelse fra Energistyrelsen
- 5.20 Med henblik på en monitorering af impulsstøj fra anlægsaktiviteter (pile driving, air guns etc.), skal der ske en indrapportering af disse aktiviteter til Miljøstyrelsen, og Energistyrelsen skal orienteres herom. Indrapporteringen skal omfatte tidspunkt for den støjende aktivitet (dag), position, lydniveau og en angivelse af hvilken aktivitet, som har forårsaget impulsstøjen. Indsamling af data sker som et led i Danmarks forpligtigelser i Havstrategidirektivet om monitorering og vurdering af miljøtilstanden af de danske havområder.

Anden støj

- 5.21 Med det formål at sikre overholdelse af regler i bekendtgørelse om støj fra vindmøller (jf. BEK nr. 995 af 26/08/2024 - Vindmøllebekendtgørelsen), skal der jf. beregningsreglerne i vindmøllebekendtgørelsen laves en beregning med den faktiske kildestyrke, når denne forefindes. Beregningen skal indsendes til Energistyrelsen.

- 5.22 Bygherre skal lave en supplerende støjemissionsberegning, der baseres på den faktiske kildestyrke fra den vindmølletype der opstilles på lokaliteten. Beregningen skal følge de metodikker, der er anvendt i miljøkonsekvensrapporten for projektet og afsluttes ved indsendelse af en rapport til Energistyrelsens godkendelse. Rapporten skal indsendes og godkendes inden møllerne sættes i drift. Bygherre skal fastlægge retningslinjer for transport, herunder faste transportveje ind og ud af vindmølleområdet både i luften og til søs, der kan bidrage til at reducere støj- og forstyrrelseseffekten især af hensynet til marine pattedyr og områdets fuglebestande. Disse transportveje skal afklares og evt. godkendes af Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) og Søfartsstyrelsen. Der kan her være krav grundet sejladsikkerhedsmæssige årsager fra Søfartsstyrelsen om at benytte faste ruter.

Øvrige hensyn til natur og miljø

- 5.23 *[Eksempel på vilkår : Såfremt der i projektområdet, inklusiv kabelkorridoren, opdages sten- eller boblerev, kan der stilles vilkår om ekstra havbundskortlægning og afstandskrav til anlægsaktiviteter.]*
- 5.24 *[Eksempel på vilkår: Såfremt projektet medfører risiko for forsætlig drab/forstyrrelse på flagermus, kan der stilles vilkår om afværgeforanstaltninger såsom øget cut-in-speed i visse perioder på året, eksempelvis omkring trækeperioder eller perioder med fødesøgning. Det øgede cut-in-speed vil gælde om natten og under særlige vejrforhold (fx i forhold til vindhastighed, vindretning og temperatur), hvor flagermus vurderes potentielt at være tilstede i havvindmølleparken.]*
- 5.25 Bygherre skal følge regler i havmiljøloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1032 af 25. juni 2023 med senere ændringer, herunder bekendtgørelse nr. 516 af 23. april 2020 om bypass, nyttiggørelse og klapning af optaget havbundsmaterialer, samt regler udstedt i medfør af miljøbeskyttelsesloven med senere ændringer, jf. lovbekendtgørelse nr. 43 af 12. januar 2024, herunder regler i bekendtgørelse nr. 135 af 7. februar 2019 om støj fra vindmøller.
- 5.26 Bygherre skal overholde reglerne i kemikalieloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 6 af 4. januar 2023 med senere ændringer. Ved valg af begroningshæmmende midler herunder antifouling maling (biocider) skal

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 528/2012 af 22. maj 2012 med senere ændringer om tilgængeliggørelse på markedet og anvendelse af biocidholdige produkter (Biocidforordningen) overholdes. Dermed kan der kun anvendes midler indeholdende aktive stoffer og produkter godkendt til formålet.

- 5.27 Såfremt kabler skal ilandføres ved underboring af kysten, må der kun bruges borevæskeprodukter uden indhold af EU-prioriterede stoffer og nationalt specifikke stoffer. Inden en eventuel underboring udføres, skal dokumentation for borevæskeprodukters sammensætning indsendes til Miljøstyrelsen.
- 5.28 Der skal anvendes oliefrit kabel til interne ledningsanlæg, for at forebygge risiko for efterfølgende forurening

Miljøovervågning

- 5.29 Bygherre gennemfører og bekoster det overvågningsprogram, som skal godkendes af Energistyrelsen i henhold til vilkår i forundersøgelsestilladelsen udstedt [DATO]. Efterfølgende ændringer til overvågningsprogrammet kræver godkendelse fra Energistyrelsen.
- 5.30 Resultaterne af miljøeffektovervågningen afrapporteres årligt til Energistyrelsen eller i henhold til det godkendte overvågningsprogram. I forbindelse med afrapportering vil der løbende ske en evaluering af overvågningen med henblik på evt. revidering og optimering af de efterfølgende undersøgelser.
- 5.31 Bygherre er forpligtet til at opbevare data tilvejebragt og indsamlet i forbindelse med overvågningen i projektets levetid og skal ved forespørgsel fremsende data til Energistyrelsen eller indrapportere data til relevante offentlige databaser eller lign., i det ønskede format, som Energistyrelsen må forespørge. Det er pålagt Bygherre at bekoste mulige omkostninger forbundet hermed. Data indsamlet fra overvågningen vil blive gjort offentligt tilgængeligt efter nærmere aftale med Energistyrelsen.

Natur- og miljøfremmende tiltag [kun for Hesselø, jf. politisk aftale]

- 5.32 Hvis Bygherre henhold til koncessionsaftalen skal gennemføre natur- og miljøfremmende tiltag som en del af havvindmølleparken, godkender

Energistyrelsen det endelige projektforslag inkl. budget for de natur- og miljøfremmende tiltag.

- 5.33 Bygherre skal afrapportere og evaluere effekterne af tiltagene til Energistyrelsen, jf. den af Energistyrelsen godkendte plan for gennemførelse af tiltagene, jf. forundersøgelsestilladelsens vilkår.
- 5.34 Data indsamlet i forbindelse med overvågning og evaluering af de natur- og miljøfremmende tiltag, skal fremsendes til Energistyrelsen med henblik på at blive gjort offentligt tilgængelige.

QHSE og beredskab.

- 5.35 Inden påbegyndelse af anlægsarbejderne på havet skal Bygherre etablere en plan for miljøledelse og kvalitetssikring af de aktuelle arbejder. Bygherre skal udføre arbejderne i henhold til planen.
- 5.36 Der udarbejdes en beredskabsplan for såvel anlægsperioden som driftsperioden, som fremsendes til Energistyrelsen senest 3 måneder inden anlægsarbejdets for ”blivende konstruktioner” påbegyndelse. Beredskabsplanen skal som minimum indeholde en procedure for kontakt og inddragelse af Forsvarskommando (FKO), i tilfælde af fare for påsejling af en eller flere vindmøller. Planen skal tillige beskrive procedure ved læk af olie eller kemikalier til havmiljøet.
- 5.37 Bygherre skal følge de regler, der er angivet i bekendtgørelse nr. 2646 af 28. december 2021 om beredskab for elsektoren og bekendtgørelse nr. 2647 af 28. december 2021 om it-beredskab for el- og naturgassektorerne. Der er i begge bekendtgørelser krav om, at Bygherre skal afholde og indrapportere beredskabsøvelser samt udarbejde beredskabsplaner på baggrund af risiko- og sårbarhedsanalyser, så Bygherre kan håndtere krisesituationer, beredskabshændelser samt begrænse konsekvenserne af hændelserne. Bygherre skal snarest, og senest 14 dage efter el-produktionstilladelsen er meddelt, indsende kontaktoplysninger til Energistirelsens Center for Beredskab på beredskab@ens.dk for udveksling af beredskabsmaterialer mv.

Certificering og vedligehold

- 5.38 Bygherre skal indgå en drifts- og vedligeholdelsesaftale (operation & maintenance agreement, herefter ”O&M aftale”) med et selskab, som er registreret hos Energistyrelsen, som certificeret til at udføre service og

vedligeholdelse af vindmøller. Et overblik over disse selskaber kan findes på Energistyrelsens hjemmeside [her](#). Dokumentation for, at en O&M aftale er indgået fremsendes til Energistyrelsen senest 3 måneder inden levering af den første kWh fra den første mølle.

- 5.39 Vindmøllerne skal, senest ved idriftsættelsestidspunkt, opfylde kravene til teknisk certificering af vindmøller, jf. bekendtgørelse nr. 648 af 31. maj 2023 om teknisk certificering og servicering af vindmøller mv. med senere ændringer. Dette medfører blandt andet, at der skal foreligge dokumentation for, at vindmøllerne er teknisk certificerede. Der skal yderligere foreligge et projektcertifikat snarest muligt efter idriftsættelsen af havvindmølleparken, og senest 3 måneder efter at alle vindmøller er i drift.
- 5.40 Transformerplatformen(e) skal, når de(n) tilsluttes det kollektive elnet, følge relevante tekniske standarder for design af installationen.

Vilkår ifm. nedtagelse og afvikling af anlægget

- 5.41 Bygherre er forpligtet til for egen regning at genetablere den tidligere tilstand i området på søterritoriet og i den eksklusive økonomiske zone, herunder foretage oprensning og oprydning af området, samt at afvikle og helt bortskaffe el-produktionsanlægget, og tilhørende interne ledningsanlæg, inklusiv alle komponenter på havet efter en af Energistyrelsen godkendt afviklingsplan, såfremt:

- Elproduktionstilladelsen udløber, og der ikke er givet tilladelse til forlængelse af denne
- Anlægget ikke vedligeholdes eller ødelægges,
- Anlægget ikke længere anvendes som vindmøllepark, eller
- Vilkår for nærværende etableringstilladelse eller el-produktionstilladelsen ikke opfyldes eller overholdes,
- Koncessionsaftalen ophæves.

Såfremt et af ovenstående tilfælde indtræder og en afviklingsplan ikke fremsendes til godkendelse, kan Energistyrelsen pålægge Bygherre i henhold til en af Energistyrelsen fastsat tidsplan helt eller delvist at fjerne alle anlæg.

5.42 Bygherre skal indsende en plan for afviklingen af havvindmølleparken, dvs. havvindmøllerne med tilhørende interne ledningsanlæg (herefter afviklingsplan) på søterritoriet og i den eksklusive økonomiske zone til Energistyrelsen:

- Senest 4 år inden udløb af elproduktionstilladelse,
- 4 år før det tidspunkt, hvor et eller flere anlæg mv. forventes at ville have udtjent deres formål;
- Hvis anlægget ikke vedligeholdes eller ødelægges eller
- Hvis vilkårene i etableringstilladelsen og eventuelle vilkår i el-produktionstilladelsen ikke opfyldes eller overholdes.

5.43 Afviklingsplanen for projektet skal indeholde en redegørelse for fjernelsen af anlæggene, samt reetablering i nødvendigt omfang og forslag til en tidsplan for gennemførelsen. Energistyrelsen kan fastsætte nærmere krav til, hvad planen skal indeholde.

Ud over afviklingsplanen for projektet for den fysiske afvikling af parken skal Bygherre foretage de til en hver tid nødvendige miljøvurderinger i overensstemmelse med de til den tid gældende miljø- og naturregulering.

5.44 Bygherre skal stille en tilstrækkelig og af Energistyrelsen godkendt finansiel sikkerhed for nedtagning og afvikling af anlægget på havet. Sikkerhedsstillelse skal være etableret senest 15 år efter levering af første kWh fra første mølle.

5.45 Ved fastlæggelsen af beløbstærsklen for sikkerhedsstillelsen i vilkår 5.44 beregnes størrelsen af sikkerhedsstillelsen ud fra en uafhængig tredjemandsvurdering af omkostningerne forbundet med opfyldelse af forpligtelserne i vilkår 5.41. Omkostningerne til den uafhængige tredjemandsvurdering afholdes af Bygherre

5.46 Bygherre skal hvert femte år fra det tidspunkt hvor en godkendt sikkerhed for afvikling af anlægget på havet stilles, fremsende en opdatering af beregningen af den uafhængige tredjemandsvurdering, som Energistyrelsen har taget udgangspunkt i ved fastlæggelse af beløbstærsklen i vilkår 5.44, medmindre andet aftales med Energistyrelsen.

5.47 Energistyrelsen kan på baggrund af en opdatering af den uafhængige tredjemandsvurdering kræve, at sikkerheden skal forhøjes, eller tillade at sikkerheden nedsættes. Dette vil normalt forudsætte, at den opdaterede vurdering afviger fra den seneste med mere end +/- 15 %, medmindre særlige omstændigheder gør sig gældende.

- 5.48 Sikkerhedsstillelsen som er stillet i medfør af vilkår 5.44 i nærværende tilladelse bortfalder hverken helt eller delvist som følge af, at der foretages en opdatering af den uafhængige tredjemandsvurdering, medmindre Energistyrelsen skriftligt accepterer dette. Såfremt de faktiske udgifter til nedtagelse og afvikling af anlægget overstiger sikkerhedsstillelsen, hæfter tilladelsesindehaveren fortsat herfor.
- 5.49 Kan Bygherre over for Energistyrelsen dokumentere, ved en ny vurdering, at omkostningerne til nedtagning og afvikling må forventes at blive lavere, kan Energistyrelsen beslutte at nedsætte beløbet. Energistyrelsen forbeholder sig ret til at kræve en tredjepartsverificering af vurderingen af omkostningerne til nedtagning og afvikling på Bygherre regning.
- 5.50 Sikkerhedsstillelsen kan stilles i form af hensættelser, en bankgaranti fra en finansiel institution, en moderselskabsgaranti eller -erklæring, eller lignende. Hvis sikkerhedsstillelsen stilles i form af hensættelser, skal det stå tydeligt i virksomhedens årsrapport, at hensættelserne er dedikeret til det specifikke havvindprojekt. Hvis sikkerhedsstillelsen stilles i form af en bankgaranti, moderselskabsgaranti eller -erklæring, eller lignende, skal garanten opfylde nærmere krav vedr. finansiel kapacitet, herunder fx til kreditrisiko eller finansiel soliditet, som fastsættes af Energistyrelsen. Garantien skal dække alle potentielle omkostninger forbundet med nedtagning- og afviklingsforpligtelsen. Hvis garanten ikke er en finansiel institution, skal den endvidere efter anmodning fra Energistyrelsen indsende en fornyet dokumentation for dens finansielle kapacitet til Energistyrelsen, således at Energistyrelsen løbende kan sikre sig, at den finansielle kapacitet er til stede. Tilladelsesindehaveren hæfter dog for alle udgifter forbundet med nedtagning- og oprydningsforpligtelsen, uanset at disse overstiger den stillede sikkerhed. Energistyrelsen kan også acceptere andre former for sikkerhedsstillelse, såfremt Energistyrelsen vurderer, at disse finansielt er tilstrækkeligt solide og pålidelige.

Energistirelsens tilsyn

- 5.51 Energistyrelsen fører tilsyn med overholdelse af vilkår i tilladelsen efter VE-lovens bestemmelser samt vilkår vedrørende med beredskab og IT-sikkerhed. Til brug for Energistirelsens tilsyn skal Bygherre senest 4 uger efter nærværende tilladelse er givet, indsende en opdateret, overordnet tidsplan (herefter tidsplanen), der viser:

- a. *Bygherres tilrettelæggelse af anlægsarbejdet, herunder relevante milepæle frem mod idriftsættelse.*
- b. *Forslag til tidspunkter for statusmøder med Energistyrelsen, rapportering af status m.v.*
- c. *Milepæle for samarbejdet med Energinet for så vidt gælder landdelen af det interne ledningsanlæg.*
- d. *Tidspunkt for levering af første kWh fra første havvindmølle.*
- e. *Tidspunkt for tilslutning af sidste havvindmølle.*
- f. *Hvornår Bygherre forventer at fremsende ansøgning om tilladelse til at udnytte vindenergien (el-produktionstilladelse).*

5.52 Bygherre skal, til brug for Energistyrelsens tilsyn, ud over den ovenfor nævnte tidsplan, løbende eller senest 3 måneder før anlægsarbejdet (hvilket ikke omfatter forberedende arbejder så som boulder clearance) ønskes påbegyndt, indsende dokumentation for at bl.a. vilkårene i nærværende tilladelse er opfyldt eller vil blive opfyldt på de for vilkårene relevante tidspunkter. Dokumentationen skal omfatte følgende:

- a. *En opdateret støjprognose for undervandsstøj, samt en detaljeret rapport om samtlige kontrolmålinger.*
- b. *Resultatet af geotekniske undersøgelser til orientering til Energistyrelsen.*
- c. *Oversigt over underleverandører af hovedkomponenter, herunder havvindmøller og fundamenter, samt hovedopgaver i anlægsarbejdet, herunder fx installation af hovedkomponenter.*
- d. *Endelige tekniske specifikationer for den valgte mølletype herunder certifikat i henhold til de gældende regler for certificering af vindmøller og anlægget, samt projektcertifikat, hvis dette foreligger.*
- e. *Dokumentation for, at en O&M aftale er indgået, jf. vilkår 5.38*
- f. *Dokumentation for at fundamenterne imødekommer eventuelle krav fra Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) ift. kollisionsvenlig udformning, se afsnit 6.4.*
- g. *En fortegnelse over anlægget indeholdende illustration af mølleplaceringerne, det interne ledningsanlæg på havet samt koordinater for de enkelte møller.*

- h. Afrapportering (survey report) for tilstedeværelsen og håndteringen af UXO i området.*
- i. Håndtering af fortidsminder og arkæologiske fund, herunder frigivelseserklæring fra Slots- og Kulturstyrelsen, når denne foreligger, jf. afsnit 6.1 om kulturarv*
- j. Midlertidig og permanent afmærkning af hhv. arbejdsområde, havvindmølleparken, kabler og møller i forhold til skibs- og flytrafik som aftalt med/godkendt af Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) og Trafikstyrelsen samt retningslinjer for transport som aftalt med Søfartsstyrelsen. Se afsnit 6.5 og 6.6.*
- k. Afklaring med Trafikstyrelsen om muligheden for at implementere lysdæmpende foranstaltninger og godkendelse heraf, jf. afsnit 6.5 om afmærkning.*
- l. Plan for miljøledelse og kvalitetssikring af arbejde udført i forbindelse med projektet samt beredskabsplaner, jf. vilkår 5.35 og 5.36.*
- m. Foreløbig risiko- og sårbarhedsanalyse (ROS) med udgangspunkt i Energistyrelsens ROS-materiale, herunder ROS, IT-ROS samt vejledning hertil og skabelon til konklusionsrapport, som kan rekvireres hos Energistyrelsen, samt udkast til beredskabsplan jf. bekendtgørelserne som nævnt i vilkår 5.36.*
- n. Relevant korrespondance med andre berørte myndigheder, der dokumenterer, at Bygherre overholder vilkår i tilladelser, der ikke henhører under Energistyrelsens ressortområde.*
- o. Hvis relevant, en underskrevet samarbejdsaftale mellem Bygherre og Energinet, som bekræfter hovedelementerne og tidsplanen i samarbejdet mellem parterne i anlægsfasen.*

6. Øvrige tilladelser, varsling og kontakt med andre myndigheder

Bygherre er ansvarlig for at sikre, at der indhentes øvrige lovpligtige tilladelser til at gennemføre undersøgelser, og bør desuden være opmærksom på diverse forpligtelser overfor øvrige myndigheder, som følger af lovgivning udenfor Energistyrelsens ressort. I nedenstående afsnit angives en række af disse forpligtelser.

6.1 Tidlig dialog og krav fra slots- og kulturstyrelsen

[Vejledning forventes offentliggjort jan. 2026]

Bygherre skal kontakte Slots- og Kulturstyrelsen med henblik på en afklaring af, om der skal gennemføres marinarkæologiske forundersøgelser i området, før anlægsarbejdet kan påbegyndes. Hvis Slots- og Kulturstyrelsen vurderer, at det er nødvendigt, skal bygherre bekoste gennemførelsen af en marinarkæologisk forundersøgelse. Efter forundersøgelsen er udført, afgør Slots- og Kulturstyrelsen om det er klarlagt hvordan anlægsarbejdet kan udføres uden af påvirke områder med fortidsminder på havbunden. Er kravet om marinarkæologisk forundersøgelse opfyldt, frigiver Slots- og Kulturstyrelsen arealet til gennemførelsen af det konkrete projekt

Såfremt marinarkæologiske forundersøgelser er påkrævet kan Bygherre først påbegynde anlægsarbejdet, når arealerne er frigivet af Slots- og Kulturstyrelsen. Betydende fund kan medføre, at Slots- og Kulturstyrelsen behæfter anvendelsen af visse arealer med nærmere vilkår, som bygherre skal efterkomme.

6.2 Tidlig dialog og krav fra forsvaret

[OBS: Opdatering af tekst forventet primo 2026]

Opførelsen af projektet kan påvirke Forsvarets radar- og radiokommunikationssystemer. Vurderingen af, hvorvidt havvindmølleparken vil afstedkomme betydende gener for Forsvarets radar- og radiokommunikationssystemer, afgøres af Forsvaret og baseres på nærmere analyser af havvindmølleparkens mulige påvirkninger.

Analysearbejdet i relation til afdækning af påvirkningen af radar- og radiokommunikationssystemer og behovet for afværgeforanstaltninger skal gennemføres af et af Forsvaret godkendt firma med udgangspunkt i "EUROCONTROL Guidelines on How to Assess the Potential Impact of Wind Turbines on Surveillance Sensors".

Forsvaret vil først kunne træffe endelig beslutning om de nødvendige afværgeforanstaltninger, når Bygherres beslutning om havvindmølleparkens endelige design (mølletype, -tæthed og opstillingsmønster) foreligger. Det påhviler derfor Bygherre at holde forsvaret løbende orienteret om fremdriften i projektet.

I tilfælde af at havvindmølleparken afstedkommer forringelser i kvaliteten af den nuværende radarovervågning og radiokommunikation, skal Bygherre inden anlægsfasen indgå aftale med Forsvaret om de nødvendige afværgeforanstaltninger, som kan omfatte alt fra opdatering af eksisterende hardware og/eller software til mere omfattende anskaffelser af supplerende radarer og radiokommunikationsudstyr og/eller software. Forsvaret afgør hvilke afværgeforanstaltninger, der er nødvendige.

Midlertidige, såvel som permanente afværgeforanstaltninger, har ikke opsættende virkning på havvindmølleprojektet, medmindre havvindmølleparken efter Forsvarets vurdering i alvorlig grad vil kunne påvirke varetagelsen af Forsvarets myndighedsopgaver. På Forsvarets forlangende kan Forsvarets krav om midlertidige og permanente afværgeforanstaltninger tinglyses som servitut på havvindmølleparken.

6.3 Øvrige tilladelser

- Når der i forbindelse med etableringen af havvindmølleprojektet skal foretages søpmåling, skal tilladelse fra Geodatastyrelsen foreligge inden igangsættelse af søpmålingen, jf. Lov om stedbestemt information §7.

Såfremt projektets opførelse medfører et behov for opdatering af Geodatastyrelsens søkort, hæfter Bygherre for enhver omkostning i sammenhæng hermed.

- Etablering af kabler i kystområdet skal ske i koordinat med Kystdirektoratet.

6.4 Udformning af fundamenter og tårne

- Møllefundamenter skal udformes på en "kollisionsvenlig" måde, således at unødige skader på skibe undgås ved eventuel påsejling. Det er op til Bygherre overfor Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) at godtgøre, at det valgte fundament er sikkert.

- Møllerne skal være lysegrå (RAL 7035 eller tilsvarende). Den nederste del af konstruktionen skal være gul fra havoverfladen til en højde, der skal afklares med Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande). Endvidere skal vindmøllerne forsynes med reflekterende nummer/bogstav og have omløbsretning med uret set fra luv. Tekniske installationer skal gerne være placeret f.eks. i mølletårnet, således at vindmøllen fremstår som en homogen konstruktion. Endvidere skal minimumshøjden fra nederste vingespids på møllerne til havoverfladen (HAT eller Highest Astronomical Tide) som udgangspunkt være på 20 meter.
- Hver enkelt havvindmølle skal kunne identificeres ved hjælp af tal/bogstaver på mølletårnet. Konkrete forslag skal godkendes af Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande).

6.5 Afmærkning

- Bygherre skal følge Beredskabsstyrelsens (Sikre Farvandes) opstillede vilkår vedrørende afmærkning før, under og efter etablering, samt korrekt placering af fundamenter og kabler, underretning af arbejdstidspunkter m.m. For at sikre overholdelse af krav vedrørende afmærkning samt andre sejladsmæssige sikkerhedsforanstaltninger ved opførelse af havvindmølleparker, følges Beredskabsstyrelsens vejledning (tidligere Søfartsstyrelsens vejledning), se Bilag 1 – Vejledning ift. Afmærkning. Afmærkningsforhold sker i dialog mellem Bygherre og Sikre Farvande.

For havvindmøller og evt. offshore transformerplatforme henvises endvidere til reglerne i bekendtgørelse nr. 1229 af 3. oktober 2023 om sejladssikkerhed ved entreprenørarbejder og andre aktiviteter mv. i danske farvande med tilhørende vurderingsskema "[Vurderingsskema for vurdering af sejladssikkerheden ved arbejder til søs](#)", samt bekendtgørelse nr. 1466 af 29. juni 2021 om farvandsafmærkning i dansk og grønlandsk afmærkningsområde m.v. (Afmærkningsbekendtgørelsen), Bilag 1 – Vejledning ift. Afmærkning og "*Guideline IALA G1162 the Marking of Man-Made Offshore Structures – Edition 1.1*" eller nyere version.

- Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) samt Geodatastyrelsen skal modtage det endelige layout for vindmølleparken i form af en GIS-fil i Shape-format, så snart dette er endeligt fastlagt. Derudover skal styrelsen modtage alle andre relevante GIS-filer, der kan omfatte layout for afmærkning af arbejdsområder og lignende.

- Permanent søfartsafmærkning af parken skal være godkendt af Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) senest 3 måneder før etableringen af de blivende konstruktioner påbegyndes. Bygherre skal ved fremsendelse af dokumentation i forbindelse med tilsyn, jf. vilkår 5.52, dokumentation til Energistyrelsen for Beredskabsstyrelsens godkendelse af afmærkningen.
- Mindst 3 måneder før påbegyndelse af anlægsarbejder, der kræver midlertidig afmærkning af arbejdsområder m.v., skal afmærkningen være godkendt af beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande).
- Der skal påføres lysafmærkning på vindmøller der er 100 meter eller mere over normal vandstand i DVR90, eller som gennembræder en hindringsflade. Vindmøllerne skal godkendes efter forskrifterne i BL 3-11 (*OBS, nye regler træder i kraft januar 2026*), Bestemmelser om luftfartsafmærkning af vindmøller (Bestemmelser for Civil Luftfart), som findes på www.trafikstyrelsen.dk.
- Der skal i henhold til Trafikstyrelsens regler, benyttes mindre forstyrrende lysafmærkning, så at det er muligt at deaktivere hindringslys om natten med enten et radar- eller transpondersystem og dermed mindske den visuelle påvirkning, når der ikke er fly i nærheden. Dette skal tillades af Trafikstyrelsen.
- Såfremt, der som del af projektet, er brug for anlæg af helipads eller helihoist-kurve, skal der søges tilladelse til dette hos Trafikstyrelsen.
- Såfremt der i anlægsfasen bruges kraner på over 100 meter eller derover, eller kranen ligger inden for et indflyvningsplan, vil disse skulle anmeldes til og godkendes af Trafikstyrelsen, inden de tages i brug.
- Havvindmøller, der er 100 meter eller mere over normal vandstand i DVR90, skal inden etableringen anmeldes til og godkendes af Trafikstyrelsen, jf. § 67 a i lov om luftfart, jf. lovbekendtgørelse nr. 570 af 19. maj 2025. For luftfartshindringer, der ligger inden for et hindringsplan, vil højden for anmeldelsespligt være lavere. Hvis Trafikstyrelsen kan godkende opstilling af vindmøllerne, udstedes en attest på projektet, som indeholder krav til lysafmærkningen.
- Bygherre afholder udgifter til afmærkning af hensyn til sejlads og luftfart.

6.6 Krav og procedurer ifm. anlægsarbejdet

Generel sejlads

- Anlægsarbejderne skal koordineres med Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) og Søfartsstyrelsen af hensyn til udsendelse af relevante oplysninger til skibsfarten gennem Efterretninger for Søfarende. Der henvises til bekendtgørelse nr. 187 af 21. februar 2024 om Bygherrens pligter og ansvar ved større bygge og anlægsarbejder i danske farvande og til bekendtgørelse nr. 1229 af 3. oktober 2023 om sejladssikkerhed ved entreprenørarbejder og andre aktiviteter mv. i danske farvande. Der henvises desuden til Søfartsstyrelsens hjemmeside (*OBS: flyttes snart til Beredskabsstyrelsens hjemmeside*), hvor der findes [Vejledning vedrørende entreprenørarbejder til søs](#).
- Før etablering af havvindmølleparken skal bygherre jf. Bekendtgørelse nr. 1229 af 3. oktober 2023, kapitel 2 § 3 stk. 4, fremlægge en fyldestgørende sejladsrisikoanalyse for Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) efter internationalt anerkendte standarder. Risikoanalysen skal blandt andet redegøre for afgørelsen af de risikoreducerende foranstaltninger som fx indretning og omfang af den permanente afmærkning af parken samt andre risikoreducerende tiltag.
- Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) vil foretage en konkret vurdering af muligheden for sejlads mellem møllerne i anlægsfasen og driftsfasen. Som udgangspunkt er sejlads imellem møllerne tilladt i driftsfasen, imens uvedkommende sejlads i arbejdsområdet under anlægsfasen vil være forbudt.
- Anvendte arbejds- og afviserfartøjer skal følge Søfartsstyrelsens regler om udstyr, bemanning m.v.
- Hvis arbejdssejlads mellem havn og havvindmøllepark krydser en sejlroute, kan Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) oprette en midlertidig sejladskorridor, som arbejdsfartøjer skal følge.
- Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) og Søfartsstyrelsen skal under arbejdets udførelse holdes løbende underrettet om ændringer af tidspunkter, arbejdsmetoder m.v. Samtidig med arbejdets afslutning underrettes Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande), Søfartsstyrelsen samt Geodatastyrelsen herom. Snarest derefter tilsendes samme myndigheder ajourførte detailtegninger og positionsoplysninger.

- I anlægsfasen for *blivende konstruktioner* kan der oprettes forbudszoner til overholdelse af orden og forebyggelse af fare omkring havvindmølleparken. Der skal ansøges herom hos Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) senest 3 måneder forud for anlægsarbejdet (for de blivende konstruktioner) begyndes.
- Transport af materialer til den del af havvindmølleparken, som ligger udenfor EU's toldgrænse (12 sømil), skal angives til toldmyndighederne. Der kan gennem www.virk.dk ansøges om en forenklet procedure: "Ansøgning vedrørende toldangivelse via indskrivning i klarerens regnskaber, herunder eksportproceduren". Kontakt evt. Toldstyrelsens vejledning på telefonnummer +45 72221202 for at høre nærmere om den forenkledte procedure.
- Bygherre skal kompensere Kystdirektoratet for eventuelle dokumenterede ekstraomkostninger, såfremt de er hindrede i at tilgå råstofindvindingsområder på grund af igangværende anlægsarbejde.

Kabler

- Såfremt der fjernes større sten langs kabeltraceerne, skal det aftales med Miljøstyrelsen hvorvidt disse skal genudlægges. Flyttes sten, og giver dette ændrede vanddybder, skal Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) og Geodatastyrelsen underrettes om placering og vanddybde. Væsentlige ændringer i vanddybden kan kun ske efter tilladelse fra Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande).
- Senest 4 uger før arbejdet med udlægning af kablerne uden for arbejdsområdet forventes påbegyndt skal Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) underrettes herom. Der henvises til bekendtgørelse nr. 1229 af 03. oktober 2023 om sejladsikkerhed ved entreprenørarbejder og andre aktiviteter i danske farvande, med senere ændringer. Med underretningen vedlægges en plan/koordinatliste for kabeltraceerne, en tidsplan og en detaljeret arbejdsbeskrivelse med angivelse af de anvendte arbejdsfartøjer, kaldesignaler, kontaktmuligheder samt oplysning om sejladshindringers udstrækning. Samtidig skal der vedlægges forslag til eventuel midlertidig afmærkning under arbejdets udførelse såvel som forslag til eventuel permanent afmærkning (f.eks. kabelbåker) eller skiltning for kabeltraceerne. På baggrund af de meddelte oplysninger skal der optages dialog med

Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) og Søfartsstyrelsen om trafikens sikring under arbejdets udførelse.

- Når kablerne i søterritoriet er etableret og indtegnet i de officielle søkort, vil dette, i henhold til § 4 i Søfartsstyrelsens bekendtgørelse nr. 939 af 27. november 1992 om beskyttelse af søkabler og undersøiske rørledninger, automatisk medføre en beskyttelseszone på 200 m på hver side af søkablerne. Beskyttelseszonen indebærer, at der blandt andet etableres forbud mod ankring, og enhver brug af redskaber o.a., som slæbes på bunden.
- Ved eventuelle senere reparationer af kablerne skal Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) underrettes efter gældende regler. Såfremt en reparation foranlediger ændring af et kables position eller nedgravningsdybde, skal ajourførte detailtegninger og positionsbestemmelser som ovenfor anført tilsendes Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) og Geodatastyrelsen efter arbejdets udførelse.

UXOer

Ved identificering af UXO (UneXploded Ordnance) i området skal arbejdet øjeblikkeligt standses og Forsvarskommandoen (FKO) skal kontaktes via Forsvarets Operationscenter, jf. § 9 i bekendtgørelse 1229 af 3. oktober 2023 om sejladssikkerhed ved entreprenørarbejder og andre aktiviteter i danske farvande. I forbindelse med identificering af UXO bør nedenstående kontaktoplysninger til Forsvarets Operationscenter benyttes:

Navn:	Telefon:	e-mail:
Vagthavende officer:	+45 728 50380	FKO-KTP-NMOC-VO@mil.dk
Maritime Assistance Service:	+45 728 50370	mas@sok.dk
Vagtholdsleder:	+45 728 50371	
Omstilling:	+45 728 12300	

Kontaktoplysninger til det firma eller de skibe, som skal udføre arbejde i området, skal gøres tilgængelige for Forsvarets Operationscenter via den myndighed, der udsteder tilladelsen. Det er Forsvarskommandoen, der varetager opgaven med at uskadeliggøre sprængfarlige genstande som nævnt herover, hvortil det er Bygherre, der dækker Forsvarskommandoens udgifter i forbindelse med denne uskadeliggørelse.

Bygherre har i forbindelse med forundersøgelser gennemført UXO surveys. Hvis der under projektering af kabeltrasserer, mølleplaceringer samt tilhørende anlæg er områder, der ikke er dækket af førnævnte UXO surveys, så skal der foretages supplerende UXO surveys, inden anlægssarbejdet påbegyndes.

Resultatet af en UXO survey skal fremsendes til Forsvarskommandoen med angivelse af, hvad der er fundet, position (Geografiske koordinater i grader og decimal minutter ([XX]0 [XX.XXXX'] N, [XX]0 [XX].[XXXX'] E) i datum [XXXXX]), vanddybde eller havbundsdybde. Resultaterne skal indsendes som en selvstændig rapport, hvis format aftales nærmere med Forsvarskommandoen. Forsvarskommandoen svarer med de bemærkninger, der måtte være vedrørende genstande, der skal undersøges nærmere.

Såfremt der forefindes genstande, der skal bortsprænges, foretages en nærmere undersøgelse i samarbejde med Søværnets Dykkertjeneste. Bygherre stiller platform, mandskab og udstyr til rådighed for gennemførelse af denne. Søværnets Dykkertjeneste stiller med personel og materiel til udførelse af fjernelsen af evt. farlige genstande. Der afregnes jf. gældende praksis på området.

På HAVPLAN.DK, kan Bygherre orientere sig i servicelagene "Forbudsområder" og "Restriktionsområder" omkring restriktioner og/eller forbud i forbindelse med arbejder i eller/og på havbunden.

Såfremt Forsvarsministeriet stiller krav om etablering af offshoreafværgeforanstaltninger, påhviler det tillige Bygherre at stille søværts transport- og opholdsfaciliteter samt intern transport i koncessionsområdet til rådighed for Bygherre regning i forbindelse med planlægning, etablering, efterfølgende drift og vedligeholdelse samt udfasning af sådanne afværgeforanstaltninger.

Kulturarv

Arbejdet indstilles straks, hvis der stødes på beskyttede kulturlevn – det kan være fortidsminder eller historiske skibsvrag - eller hvis Bygherre bliver gjort bekendt med, at der i anlægsområdet findes interesser af ovennævnte karakter jf. lovbekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014 med senere ændringer (museumsloven), § 29 h, stk. 1. Fundet og oplysningerne skal straks meddeles til Slots- og Kulturstyrelsen, Fortidsminder og Verdensarv, Fejøgade 1, 4800 Nykøbing Falster, telefon: 33 95 42 00, mail: cfk@slks.dk

6.7 Relevante tilsynsmyndigheder

Konkrete forhold vedrørende tilsyn med overholdelse af vilkår, skal aftales med den relevante tilsynsmyndighed.

- **Arbejdstilsynet** fører tilsyn med overholdelse af arbejdsmiljøloven og bekendtgørelser udstedt i medfør af loven, hvis der udføres arbejde på et anlæg, som er fast forankret til havbunden.
- **Søfartsstyrelsen** fører tilsyn med arbejdsmiljøet til søs, på flydende og flytbare platforme (jack-up platforme o.l.) og med dykning før, under og efter etableringen af havvindmølleparken.
- **Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande)** fører tilsyn med afmærkning for søfarten.
- **Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande)** godkender og fører tilsyn med oprettelse og overholdelse af midlertidige arbejdsområder.
- **Søfartsstyrelsen** godkender og fører tilsyn med anvendte arbejds- og afviserfartøjer mv.
- **Trafikstyrelsen** fører tilsyn med afmærkning for luftfarten, idet vindmøllerne er højere end 150 meter (og dermed har et overvågningssystem).
- **Miljøstyrelsen** fører tilsyn med støj fra vindmøller jf. bekendtgørelse om støj fra vindmøller nr. 955 af 26. august 2024. Dette gælder dog ikke tilsyn med undervandsstøj, som Energistyrelsen fører tilsyn med.
- **Forsvarskommando (FKO)** fører tilsyn med evt. stillet krav om optagelse af olieprøver både fra landanlæg og fra de enkelte havvindmøller.

Bygherre skal i øvrigt tåle de kontrolforanstaltninger, som politiet, toldvæsenet, Forsvarskommandoen, Søværnskommandoen, Fiskeristyrelsen eller anden offentlig myndighed måtte foretage for at sikre opretholdelsen af bestemmelserne for etableringen og driften af havvindmølleparken.

Bygherre skal stille og afholde udgifter til søværts transport- og opholdsfaciliteter samt intern transport i anlægsområdet til rådighed i forbindelse med udøvelsen af tilsyn.

7. Overdragelse af tilladelsen

Bygherre kan ikke uden Energistyrelsens tilladelse overdrage sine rettigheder og forpligtelser ifølge nærværende tilladelse til tredjepart. Energistyrelsen vil i den forbindelse påse, at den fornødne finansielle og tekniske kapacitet fortsat er til stede. Samtykke vil kun blive givet, hvis det kan gøres i overensstemmelse med den til enhver tid gældende regulering, herunder VE-lov, relevant udbudsregulering, EU-reglerne om statsstøtte hvis relevant samt alle vilkår stillet i nærværende tilladelse.

Energistyrelsen er berettiget til at anmode Bygherre om enhver form for oplysninger, som Energistyrelsen måtte finde relevant for vurderingen af den ønskede overdragelse.

8. Overholdelse af tilladelsens vilkår

Bygherre er forpligtet til at meddele Energistyrelsen de oplysninger, som Energistyrelsen finder nødvendige for udøvelse af tilsynet, jf. VE-lovens § 59. Energistyrelsen har i øvrigt ret til at opkræve gebyr for arbejde udført i forbindelse med behandling af og tilsyn med tilladelsen, jf. bekendtgørelse nr. 805 af 14. juni 2023 om betaling for myndighedsbehandling i Energistyrelsen.

Energistyrelsen kan påbyde at forhold, der strider imod afgørelsen om udstedelse af etableringstilladelsen, bringes i orden straks eller inden for en nærmere angivet frist. Tilladelsen kan dertil tilbagekaldes, såfremt nogle af de for tilladelsen fastsatte vilkår ikke opfyldes. Tilladelsen kan tilbagekaldes, såfremt koncessionsaftalen ophæves.

Der kan også pålægges bødestraf, jf. VE-lovens § 72 ved bl.a.:

- Tilsidesættelse af vilkår i denne tilladelse,
- Undladelse af at efterkomme påbud eller forbud efter VE-loven, herunder påbud om at berigtige et ulovligt forhold,
- Undladelse af at afgive oplysninger som omhandlet i § VE-lovens 59, eller
- Afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger eller undladelse af at afgive oplysninger efter anmodning.

9. Offentliggørelse og klageadgang

Denne afgørelse med tilhørende oplysninger er offentliggjort på Energistyrelsens hjemmeside, i henhold til miljøvurderingslovens § 37 stk. 1, og § 13 stk. 2 i bekendtgørelse nr. 806 af 14. juni 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter.

Klager over denne tilladelse kan i henhold til § 66 og 67 i VE- loven af klageberettigede, herunder af klageberettigede foreninger og organisationer, indbringes for Energiklagenævnet, Nævnenes Hus, Toldboden 2, 8800, Viborg, <https://naevneneshus.dk/start-din-klage>.

Bemærk at klagen skal være indgivet inden 4 uger efter, at afgørelsen om at meddele denne tilladelse er offentligt bekendtgjort.

Med lov nr. 468 af 14. maj 2025 om Energiklagenævnet, er det obligatorisk at anvende Nævnenes Hus' klageportal til indgivelse af klage til Energiklagenævnet, jf. lovens § 15:

Klageportalen tilgås via borger.dk eller virk.dk ved brug af MitID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Energistyrelsen i klageportalen og der er modtaget kvittering herfor.

Efterfølgende vil klagen i første omgang automatisk blive sendt til Energistyrelsen. Hvis Energistyrelsen fastholder den afgørelse, som der klages over, videresendes klagen til Energiklagenævnet via klageportalen. Klager vil modtage besked, når klagen er videresendt.

Energiklagenævnet vil som udgangspunkt afvise klager, der indgives uden om klageportalen, medmindre der foreligger særlige grunde til det. Såfremt der ønske fritagelse for brug af klageportalen, skal der sendes en begrundet anmodning til Energistyrelsen, som herefter videresender anmodningen til Energiklagenævnet, som endeligt træffer afgørelse om, hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Bemærk i øvrigt at klager over tilladelsen ikke har opsættende virkning, medmindre Energiklagenævnet bestemmer anderledes. Energiklagenævnets afgørelse kan desuden ikke påklages til anden administrativ myndighed.